

[Avaleht](#) > ... > [Õigusaktid Ja Kohtupraktika](#) > [Liikmesriigi Õigus](#) > Romania

Liikmesriigi õigus

Sisu koostaja:

Rumeenia

Rumeenia

Sellel teabelehel esitatakse teave Rumeenia õigussüsteemi kohta ja antakse ülevaade Rumeenia õigusest.

Õiguse allikad

Rumeenia õiguse allikad on järgmised:

- [Rumeenia põhiseadus](#);
- parlamendis vastu võetud seadused (konstitutsioonilised seadused, alusseadused ja lihtseadused);
- Rumeenia presidendi dekreedid;
- valitsuse seadusandlikud aktid (määrused, erakorralised määrused, otsused);
- keskvalitsuse seadusandlikud aktid (ministrite korraldused, käskkirjad ja määrused);
- kohalike omavalitsuste (maakonnavolikogude, kohalike omavalitsuste volikogude ja Bukaresti linnavolikogu) seadusandlikud aktid;
- [Euroopa Liidu õigus](#) (määrused, direktiivid);
- [rahvusvahelised lepingud](#), mille osaline Rumeenia on.

Õigusaktide liigid – kirjeldus

Rumeenia õigusraamistik hõlmab allpool loetletud õigusakte.

- Põhiseadus on Rumeenia ülim seadus. Selles on sätestatud Rumeenia kui ühtse ja jagamatu riigi ülesehitus, täidesaatva, seadusandliku ja kohtuvõimu vahelised suhted ning avaliku sektori asutuste, kodanike ja juriidiliste isikute vahelised suhted.
- Konstitutsioonilisi seadusi annab selleks õigust omav organ ehk sel eesmärgil kogunev valitud põhiseaduslik kogu.
- Alusseadused käsitlevad riigi jaoks väga tähtsaid valdkondi, nagu riigipiir, Rumeenia kodakondsus, riigivapp ja -pitsat, vara ja pärandiga seotud õiguskorraldused ning rahvahääletuste korraldamine ja elluviimine; sүүtegeusid, karistusi ning karistuste kandmise eeskirju, kõrgema kohtunike nõukogu, kohtute, prokuratuuri ja riigikontrolli ülesehitust ja tegevust, isikute õigusi seoses avaliku sektori asutuste poolt nende suhtes toime pandud rikkumistega, riigi julgeolekut ning valitsusasutuste ja erakondade korraldust.
- Lihtseadustega reguleeritakse kõiki muid valdkondi, mida alusseadused ei hõlma. Lihtseadusega ei saa muuta hierarhias kõrgemal positsioonil asuvat õigusnormi, nagu alusseadust või põhiseadust.
- Erijuhtudel (parlamendi töö vaheaegadel) võib teatavaid parlamendi määratud valdkondi reguleerida seadusandlike volituste delegeerimise korras valitsuse määrustega. Valitsuse määrused antakse välja spetsiaalse volitamiskirjaga alusel selles sätestatud piirangutega ja kindlaks määratud tingimustel. Eriolukorras võib valitsus vajaduse korral anda erakorralisi määrusi kõikides valdkondades.
- Valitsuse otsustes määratakse kindlaks seaduste tõhusa täitmise kord ja muud nende kohaldamisega seotud korralduslikud asjaolud.
- Keskvalitsus annab seadusandlike akte (korraldused ja käskkirjad) välja üksnes seaduste ning valitsuse otsuste ja määruste alusel ja nende täitmiseks.
- Sõltumatute haldusasutuste aktid
- Kohalike omavalitsuste seadusandlike aktidega (maakonnavolikogude, kohalike omavalitsuste volikogude

ja Bukaresti linnavolikogu aktid) reguleeritakse kohalike omavalitsuste pädevusse kuuluvaid valdkondi.

Muud õiguse allikad

- [Euroopa Inimõiguste Kohtu](#) ning ELi kohtute praktika.
- Kuigi Rumeenia kohtute praktika ei kuulu õiguse allikate hulka, kujutavad [kassatsioonikohtu](#) otsused, mille eesmärk on tagada teatavate õigusnormide ühetaoline tõlgendamine, endast vaieldamatult teisese õiguse allikat.. Lisaks võib teisese õiguse allikana käsitada ka konstitutsioonikohtu otsuseid, mis mõjutavad kõiki kodanikke (*erga omnes*) ja mitte üksnes konkreetse vaidluse pooli (*inter partes litigantes*).
- Tsiviilseadustikku käsitleva seaduse nr 287/2009 artikli 1 kohaselt on tsiviilõiguse allikaks seadused, tavad ja õiguse üldpõhimõtted. Tavade all peetakse silmas traditsioone (kombeid) ja erialaseid tavasid.
- Eespool osutatud sätetega kehtestatakse järgmised reeglid, mida tavade kui õiguse allika kohaldamisel järgitakse:
 - tavad kehtivad olukordades, mis ei ole seadusega reguleeritud. Kui tavasid ei ole, kehtivad sarnaseid olukordi käsitlevad õigusnormid, ja kui selliseid õigusnorme ei ole, kehtivad õiguse üldpõhimõtted;
 - seadusega reguleeritud valdkondades kehtivad tavad üksnes juhul, kui seaduses on neile selgelt viidatud;
 - õiguse allikatena tunnustatakse üksnes tavasid, mis on kooskõlas avaliku korra ja üldkehtivate moraalnormidega;
 - huvitatud pool peab tõendama tavade olemasolu ja sisu. Asjakohaste pädevate üksuste või organite väljaannetes avaldatud tavade olemasolu ei seata kahtluse alla, kui ei tõendata vastupidist.

Õigusnormide hierarhia

Rumeenia õigusnormide hierarhia on järgmine.

- Õigusnormide hierarhia tipus on Rumeenia põhiseadus ja konstitutsioonilised seadused. Kõik muud õigusaktid peavad olema nendega kooskõlas.
- Alusseadused on õigushierarhias teisel kohal. Parlament võtab alusseadused vastu kvalifitseeritud häälteenamusega.
- Lihtseadused on õigusnormide seas tähtsusest kolmandal kohal. Parlament võtab lihtseadused vastu lihthäälteenamusega. Lihtseadusega ei saa muuta alusseadust või põhiseadust.
- Tähtsusest neljandal kohal on valitsuse määrused.
- Viiendal kohal on valitsuse otsused.
- Keskvalitsuse ja autonoomsete haldusasutuste välja antavad seadusandlikud aktid on õigusnormide hierarhias kuuendal kohal.
- Kohalike omavalitsuste (maakonnavolikogude, kohalike omavalitsuste volikogude ja Bukaresti linnavolikogu) seadusandlikud aktid asuvad nimetatud hierarhia kõige madalamal kohal.

Institutsiooniline raamistik

Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid

Põhiseaduse kohaselt on riigi aluseks demokraatlikud põhiseaduslikud põhimõtted, nagu võimude (seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu) lahusus ning riigivõimu ja kontrolli tasakaalustatus.

Võim on jagatud parlamendi, valitsuse ja kohtute vahel, kes seda teostavad. Samuti tagavad võimude tasakaalustatuse avaliku sektori asutuste ja kodanike vahel [konstitutsioonikohus](#), [Rumeenia ombudsman](#) (*Avocatul Poporului din România*), [riigikontroll](#) (*Curtea de Conturi*) ja [seadusandlik nõukogu](#) (*Consiliul Legislativ*).

Parlament on kodanike kõrgeim esindusorgan ja riigi ainus seadusandlik organ. See koosneb [saadikutekojast](#) ja [senatist](#). Põhimõtteliselt kuulub seadusandlik võim ainult parlamendile, kuid teatavatel juhtudel jagab ta seda funktsiooni [täidesaatva võimuga \(valitsusega\)](#) ja valijaskonnaga (kodanikega).

[Valitsus](#) võib anda määrusi parlamendi poolt vastu võetud konkreetse pädevusseaduse alusel. Viivitamata

lahendamist vajavas eriolukorras võib valitsus anda ka erakorralisi määrusi.

Seadusandlik otsustusprotsess

Seadusandlikul otsustusprotsessil on kolm etappi.

1. Valitsuse etapp ehk parlamendieelne etapp hõlmab järgmist:

- õigusakti eelnõu koostamine valitsuse tasandil;
- õigusakti eelnõu esitamine avalikuks aruteluks seaduses sätestatud tingimustel;
- seadusandliku nõukogu, ministeeriumide ja muude institutsioonide toetus;
- õigusakti eelnõu vastuvõtmine valitsuse poolt.

2. Parlamendi etapp hõlmab järgmist:

- õigusakti eelnõu esitamine ühele kodadest (saadikutekojale või senatile kui esimesele kojale) vastavalt Rumeenia põhiseaduses sätestatud pädevusele;
- õigusakti eelnõu kohta koostatud ettekande/arvamuse arutelu ja vastuvõtmine alalises parlamendikomisjonis (eriolukorras võidakse luua ka erikomisjon);
- täiskogu istung, mille käigus esitab esimene koda talle edastatud õigusakti eelnõu ja seadusandlike ettepanekute kohta arvamuse, mille ta peab välja kujundama 45 päeva jooksul pärast eelnõu ja ettepanekute esitamist parlamendi juhatusele;
 - seadustike ja muude eriti keeruliste õigusaktide korral on tähtaeg 60 päeva parlamendi juhatusele esitamise kuupäevast;
 - valitsuse erakorraliste määruste puhul on tähtaeg 30 päeva;
- tähtaja möödudes arvatakse õigusakti eelnõu või seadusandlik ettepanek vastuvõetuks ning edastatakse saadikutekojale, kes võtab vastu lõpliku otsuse.

Seejärel pannakse õigusakti eelnõu / seadusandlik ettepanek hääletusele (võetakse vastu või lükatakse tagasi) ning edastatakse otsustusõigust omavale kojale (saadikutekoda või senat), kes võtab vastu õigusakti lõppversiooni.

3. Parlamendijärgne etapp hõlmab järgmist:

- seaduse põhiseaduslikkuse kontroll (*a priori* kontroll) – konstitutsioonikohus kinnitab, et seadus on põhiseadusega kooskõlas. Põhiseaduslikkuse kontrolli võib taotleda [Rumeenia president](#), kummagi parlamendikoja esimees, valitsus, [kassatsioonikohus](#), Rumeenia ombudsman või vähemalt 50 saadikutekoja liiget või vähemalt 25 senati liiget. Põhiseaduse läbivaatamise korral võib kontrolli teha ka ametiülesande korras;
- 20 päeva jooksul pärast seaduse esitamist presidendile kuulutab president seaduse välja. Kui president nõuab seaduse läbivaatamist (tal on õigus seda teha vaid üks kord) või selle põhiseadusele vastavuse kontrollimist, kuulutatakse seadus välja 10 päeva jooksul pärast selle läbivaatamist või pärast konstitutsioonikohtult kinnituse saamist, et seadus on kooskõlas põhiseadusega;
- seadus jõustub kolme päeva jooksul pärast selle avaldamist [Rumeenia ametliku väljaande](#) I osas või seaduses sätestatud hilisemal kuupäeval.

Õigusaktide andmebaasid

a) [Õigusaktide portaal](#), mida haldab justiitsministeerium, on õigusteabesüsteem, mis võimaldab igale huvitatud isikule kiiret, tasuta ja piiramatut juurdepääsu ajakohastatud ja konsolideeritud riigisisesele õigusele. See rakendus on ühendatud Euroopa ühise liikmesriikide õigusaktide portaaliga ([N-Lex](#)).

Justiitsministeerium töötas õigusaktide portaali välja ühe projekti raames, milleks saadi toetust Euroopa Sotsiaalfondilt *haldussuutlikkuse rakenduskava* raames.

Andmebaasi ajakohastatakse iga päev ja see annab võimaluse tutvuda enam kui 150 000 seadusega alates 1989. aastast praeguseni ja mitme varasema asjakohase seadusega.

Andmebaasis saab otsinguid teha mitme kriteeriumi alusel, nagu:

- sõnad pealkirjas,
- sõnad tekstis,
- dokumendi liik,
- dokumendi number,
- ametliku väljaande liik ja number,
- avaldamiskuupäev,
- õigusakti välja andnud asutus jne.

b) Teine [Rumeenia õigusaktide andmebaas](#), mille looja, haldaja ja ajakohastaja on seadusandlik nõukogu, pakub samuti üldist tasuta juurdepääsu Rumeenia õigusaktidele.

Tegemist on *Rumeenia õigusregistri*® veebiversiooniga ehk Rumeenia õigusaktide ametliku registriga, mis pakub täpset ja korrektset teavet iga seaduse õigusliku seisundi kohta eri ajahetkedel.

Andmebaas hõlmab ajavahemikku 1864. aastast praeguseni.

Andmebaasis saab otsinguid teha järgmiste kriteeriumide alusel:

- õigusakti kategooria/liik;
- number;
- väljaandmise aasta (ajavahemik);
- avaldamise intervall;
- ametlik avaldamine (liik, number, aasta);
- märksõnad pealkirjas;
- õigusakti seisund (kehtib, aegunud);
- muud kriteeriumid (seadusandlik, üksikakt, avaldatud, avaldamata).

Seadusandliku nõukogu sisevõrk majutab andmebaasi, mida ajakohastatakse üksikasjaliku õigusteabega, mida on vaja õigusakti eelnõu heakskiitmiseks ja õigusloomeprotsessi jaoks kasuliku teabe pakkumiseks.

c) Veel ühele õigusaktide [andmebaasile](#) (kuigi teistsuguse ülesehitusega) pääseb juurde [saadikutekoja](#) (üks parlamendikodadest) veebisaidilt. Otsinguid saab teha järgmiste kriteeriumide alusel:

- õigusakti liik,
- number,
- kuupäev,
- õigusakti välja andnud ametiasutus,
- avaldamiskuupäev ja märksõnad (nii pealkirjas kui ka tekstis).

Kas juurdepääs andmebaasile on tasuta?

Jah, juurdepääs andmebaasile on tasuta.

■ Viimati uuendatud: 24/02/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.